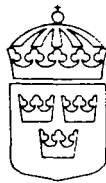

Konstitutionsutskottets yttrande

1987/88:2 y

angående förslag om Stiftelsen Riksbankens
jubileumsfond (förs. 1987/88:6)

KU
1987/88:2 y

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett konstitutionsutskottet tillfälle att yttra sig över de konstitutionella konsekvenserna av den del av fullmäktiges i riksbanken förslag som gäller stadgarna för Stiftelsen Riksbankens jubileumsfond (förs. 1987/88:6). Vidare begärs att konstitutionsutskottet, om det behövs, lägger fram de förslag till ändringar i riksdagsordningen som fullmäktiges förslag påkallar.

Förslaget om att inrätta stiftelsen väcktes av riksbanksfullmäktige inför bankens 300-årsjubileum 1968. En särskild kommitté fick i uppdrag att utreda och lägga fram förslag till närmare bestämmelser om Riksbankens jubileumsfond (BaU 1962:13). Kommittén och utskottet (BaU 1964:44) följde i allt väsentligt riksbanksfullmäktiges förslag. Obligationer till ett bokfört värde av 250 milj. kr. överfördes från riksbanken till fonden. Stadgar för stiftelsen antogs av riksdagen i december 1964. Efter den senaste ändringen (FiU 1974:4) omtrycktes stadgarna i Riksdagens författningssamling (RFS 1974:2).

Enligt sina stadgar har Stiftelsen Riksbankens jubileumsfond till ändamål att främja och understödja till Sverige anknuten vetenskaplig forskning. Därvid gäller bl.a. att företrädare skall ges åt forskningsområden vilkas medelsbehov icke är så väl tillgodosedda på annat sätt, att fondens medel speciellt skall användas för att stödja stora och långsiktiga projekt, att nya forskningsuppgifter, som kräver snabba och kraftiga insatser, skall uppmärksammas särskilt samt att fonden skall söka främja kontakter med internationell forskning. Stadgarna anger också att verksamheten skall ges en betydande flexibilitet. I princip skall inte något forskningsområde vara uteslutet från möjligheten att erhålla bidrag från fonden.

Avkastningen på de obligationer som tillfördes fonden kom att utgöra den ekonomiska ramen för fondens verksamhet. I princip har sålunda hela avkastningen utnyttjats för att stödja olika forskningsprojekt. Någon fondering har inte skett, vilket medfört att fondens realvärde successivt urholkats. För att möta detta har fonden tillförts ytterligare medel såväl 1974 som 1978. Vid vardera tillfället överfördes obligationer till ett bokfört värde av 100 milj. kr. Fullmäktige i riksbanken redovisade våren 1987 hur man långsiktigt skall kunna lösa finansieringen av Stiftelsen Riksbankens jubileumsfonds verksamhet. Syftet var att jubileumsfondens nuvarande utdelningskapacitet skall kunna behållas utan ytterligare framtida medelstillskott från riksbanken.

Riksbanksfullmäktige föreslog bl.a. att riksbanken till fonden överför ytterligare 900 milj. kr. i form av kontanta medel, att riksbanken förvärvar de till fonden tidigare överlämnade obligationerna för en köpeskilling av 600 milj. kr., att riksbankens förvaltning av fondens medel upphör samt att närmare förslag till nya bestämmelser i fondens stadgar m.m. skulle utredas.

Finansutskottet, som inte hade något att erinra mot fullmäktiges förslag, konstaterade att det förutsatte att fondens stadgar ändras på några punkter. Omläggningen aktualiserade också vissa praktiska frågor, bl.a. fondens framtida ställning gentemot riksdagen och formerna för revision av fondens verksamhet. Det borde ankomma på fullmäktige att i samverkan med jubileumsfonden och riksdagens revisorer utreda dessa frågor samt att till riksdagen återkomma med ett förslag. Utgångspunkten för en sådan översyn borde enligt finansutskottets mening vara att banden mellan jubileumsfonden och riksdagen i allt väsentligt bibehålls (FiU 1986/87:33).

I enlighet med finansutskottets nyss berörda betänkande har fullmäktige i riksbanken således nu lagt fram förslag om nya bestämmelser och riktlinjer för jubileumsfondens verksamhet. Fullmäktige föreslår riksdagen att dels anta ett förslag till lag om ändring i lagen (1987:576) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ, dels besluta om ändring av stadgarna för Stiftelsen Riksbankens jubileumsfond enligt ett framlagt förslag.

Enligt riksdagsordningens tillägsbestämmelse 7.1.1 företar riksdagen val till styrelsen för Stiftelsen Riksbankens jubileumsfond. Verksamheten regleras av stadgar. Dessa har antagits av riksdagen, som också behandlar fondens verksamhetsberättelse. Konstitutionsutskottet får för sin del anföra följande.

Jubileumsfonden, som enligt förslaget även i fortsättningen skall utgöra en stiftelse, får en från riksbanken avskild egen förvaltning. Syftet med förändringarna är bl.a. att stiftelsen med nuvarande utdelningskapacitet skall kunna behålla sina tillgångar utan ytterligare tillskott. Stiftelsens självständiga ställning bör komma till uttryck genom att stadgarna antas av stiftelsen och fastställs av riksdagen.

Till följd av stadgandet i 11 kap. 8 § regeringsformen torde riksdagens behandling av stiftelsens stadgar kräva förankring i grundlag eller riksdagsordningen. Utskottet anser därför att riksdagsordningen bör kompletteras med en tillägsbestämmelse i detta hänseende. Tillägsbestämmelsen kan tas in i 8 kap. riksdagsordningen.

Utskottet har inte någon erinran mot att arvodesfrågan för stiftelsens styrelse regleras i nu förevarande sammanhang.

Stockholm den 26 november 1987

På konstitutionsutskottets vägnar

Olle Svensson

Närvarande: Olle Svensson (s), Anders Björck (m), Wivi-Anne Cederqvist (s), Kurt Ove Johansson (s), Bertil Fiskesjö (c), Sture Thun (s), Hans Nyhage (m), Sören Lekberg (s), Börje Stensson (fp), Elisabeth Fleetwood (m), Torgny Larsson (s), Bengt Kindbom (c), Nils Berndtson (vpk), Ulla Pettersson (s) och Ingela Mårtensson (fp).

KU 1987/88:2 y

Avvikande mening

Anders Björck, Hans Nyhage och Elisabeth Fleetwood (alla m) anser att till utskottets yttrande bort fogas ett stycke med följande lydelse:

Av riksdagsordningens tilläggsbestämmelse 4.6.1 följer att konstitutionsutskottet skall bereda ärenden om ändring av den s.k. arvodesstadgan. I detta fall sker ett brott på denna punkt mot hittillsvarande praxis. Vi anser därför att denna del borde remitterats till konstitutionsutskottet.

